

Universal Declaration of Human Rights - Julia

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

DUNYA' MUME MƏGGƏYYA' HAKƏYAW DANTİGELİKAN

Kúmapabila

K'à mìnà à mà kó dúnya' mànton' bée ká kan ni bònnya ye, àni kó bée ká kan sàriya' la làkika' la, kó ò le be bée ya hərənya' sàbati, kà bée kánnya pàsuma' dúnya' sìgì' la.

K'à mìnà à mà kó məgəyya hake lənbaliya' ni à jətebaliya' nana ni syaman ye dúnya kənə, minw kà hādāmadenw dūsu' kasi, àni K'à mìnà mà tèle kúra min bəra, à fəra kó kúma' mín ká dí mín yé, ò bé ò fə, dīina' mín ká dí mín yé, ò bé ò ke, kó məgəw kà sīran pğən pà, ò banna, kó fəgantánya jūgu banna, ò kuma' kera benkan ye min kera hamāmadenw haminankoba ye,

K'à mìnà à mà kó kà məgəyya' hake' látanga ní sàriya' sìgili' yé sèn kán, yé wājibi yé wálasa məgəw kàna wājibiya kà mūruti bənkānni' kánma, àni fəngajūgu' kánma,

K'à mìnà à mà à ká kán tériya' yé ke jəmanaw ni pğən ce,

K'à mìnà à mà dúnya' mume sáratikan' ná, Dúnya' jəmanaw yá tə màntonw bée kà à yira kó ù lánin be məgəyya' hakeyabaw' la, ù lánin hādāmadenya' tá bònnya' ní à lənbə' la, ù lánin be cew ní mūsow kányapğənmaya' lá hake' lá, ní ù kà pàniya' siri kà məgəyya' yá pə sàbati, àni kà pánamaya' kecogo puman' sìgi sèn kán hərənya' berebere kənə,

K'à mìnà à mà Dúnya' jəmanaw kà à pàniya kó ù bé jen ní Tənbə yé kà məgəyya' hakeyaw látanga à pà' mà dúnya' mume kənə,

K'à mìnà à mà, ò pàniya puman té sé kà sira' sərə ní benkelenma má ke məgəyya' hakeyako ní à hərənyako' kán,

Dúnya' tənba' ya pğənlajereba' kà í kán' bila kà dunya' mume məgəw hakeyaw dantigelikān gānsi kà à yira ò pəpàniya puman yé fəen ye, mín ká kán kà kee mànton' ní nāsəən' bəee ləppini ye, yálasa məgəw kelen kelen bəee, àni jəekulu kelen kelen bəee ye nín dāntigelikān' nín tó ù hākili' lá, kà ù kàlan' ní lāmādamuni' kəənə, kà fəere kee dəəəənín dəəəənín ù ya hūkumu' kəənə, wálima dúnya bəee kəənə, kà hakeeya nínugu ní hərəənya nínugu látəngali' yiriwa, àni kà à kee bəee ye səən ù mà pəpà mà, à keera ù ya jàmana kəənəna ye, wálima jàmana gbeere min bé ù ya mərə' kəənə.

Baabu jənna

Wólo' lá, hādāmaden' bée ye hərən ye, bée ká kán lənbə ní hakeyaw Məgə bée ye hākilitigi ye, bée ye hākilima ye ; ò là, ù ká kán kà pğən mína ní bādenya ye.

Báabu 2 nan

Məgə' bée də be kà à lən kó í ká kán ní məgəyya hakeyaw ní à hərə kófənin' bée ye nín dāntigelikān' nín kənə, məgə má bə məgə kerəkerenninya lá, fəragbeko ní fərafinko te à la, sīyawoloma te à ce ní mūsó má bə pğən ná, í be kán mín fə, ó té à la, dīinako té à lá, hākilila ye mín yé pólitikiko' lá, wálima hākilila gberew, ó te à bəyərəkó te à lá, n ye fəgantanden ye wálima n ye fəgamaden ye, ó à la, nəfəlotīgiya ní bólokolonya te à la, pāmākalako ní hərənyako te à la ; fən o fən be nà ní wólomali' ye məgəw ní pğən ce, ò sí te à lá.

O cógoya kelen mà, bəyərə má bə bəyərə la. I bəyərə' lənbə' təw ce' mà, í ya jàmana' kera jàmana' yeremahərənyānin ye, à ke jàmana ye mín be jàmana gberə ya mərə kənə, wálima à be à yerə bólo jàmana gberə ya hūkumu' kənə, wólomali sí te ke kà lá ò kán.

Báabu 3 nan

Məgə' kera cogo ó cogo, à ká kán ní pánamaya' ye, à ká kán ní hərənya' ye, à ká kán ní lākandali' ye.

Báabu 4 nan

Mɔ́gɔ́ sí te se kà m̀ina kà í ke jɔ́n ye wálima kà í ke bólokɔ́nɔ́mɔ́gɔ́ ye, jɔ́nya' b́anna, jɔ́nféere' b́anna sàriya' la.

Báabu 5 nan

A mán kán mɔ́gɔ́ sí ye jàngáta, wálima kà làjába, wálima kà à ní tɔ́rɔ, níjuguya' d̀anmáteme' fe, f́ó kà à lèebu.

Báabu 6 nan

Bee ká kán ní l̀anbe' ye sàriya' lá, à kera yɔ́rɔ ó yɔ́rɔ ye.

Báabu 7 nan

Bee ká kán sàriya' lá, àyiwa bee ká kán ní sàriya' ya làtangali' ye kà à sɔ́ à má ke wólomali ye. Bee ká kán ní kɔ́seme ye sàriya' là kà i yere t̀anga bɔ́ wólomali' s̀úgu ó s̀úgu mà, m̀ín be d̀antigelikan' ǹin sɔ́sɔ́, àni m̀ín be se kà nà ní à sɔ́sɔ́lì' ye.

Báabu 8 nan

A be ben mɔ́gɔ́ bee ye cen yere l, í ye í ya jàmana' sàriyaso' màgbè sàriya' m̀ín p̀ásininin be ò kópa' mà, kà i lákisi kà bɔ́ wálew mà, m̀inw be jàmana sàriyaw sɔ́sɔ́.

Báabu 9 nan

A mán kán mɔ́gɔ́ sí ye mina, wálima kà dòn kàso' la, wálima kà à gben kà bɔ́ à fàso' la, kà à sɔ́rɔ kùn te à la.

Báabu 10 nan

A ká kán mɔ́gɔ́' bee ye, bee fána ká kán ò lá, ni bèn kera i kán, i ya kiti tige námara te m̀ín na, bee pa'na, t̀iribinali la, m̀ín be à yere sàgo' la, ká kán m̀ín na fána, t̀iribinálì' m̀ín bena jó dí à mà kà à ya háke lɔ́ à ye, wálima kà jàlaki' bèn à kán cen' yere la, ni à jó te à la.

Báabu 11 nan

1. Ní m̀inaliko lára mɔ́gɔ́ ó mɔ́gɔ́ kùn, à te se kà m̀ina ábada, f́ó ni kítì kà à yira t̀iribinálì' la, kà à sɔ́rɔ áwoka kà à láfàsa, kó àle nɔ́' lò làkíka' la.

2. Mɔ́gɔ́ sí te se kà m̀ina kó la, kó' m̀ín ketuma' kà à sɔ́rɔ kójugu te i ya jàmana' kɔ́nɔ, wálima dúnya' sàriya' la. Mɔ́gɔ́' be kó' ke t̀uma' m̀ín na fána, à ni jàngilì' m̀ín ká kán, ò wágati' la, f́óyi te se kà fàra ò kán kɔ́' fe.

Báabu 12 nan

A te ben mɔ́gɔ́ sí ye i sèn' dòn mɔ́gɔ́ gberè ya p̀anamaya' kópa'w la, à ya sókɔ́nɔ kópa'w la, àni kà à ya bàtakiw kɔ́nɔna gundow la, kà à sɔ́rɔ jɔ́njɔ́n te à lá ; wálima kà mɔ́gɔ́' lèebu, kà à tɔ́gɔ́' cen. Sàriya' ká kán kà lɔ́ bee kɔ́ kɔ́rɔ kà i látànga kà bɔ́ ò kó s̀uguya' mà.

Báabu 13 nan

1. Kà tágama jàmana' kɔ́nɔ, yɔ́rɔ ó yɔ́rɔ ká dí i ye, jàmana' yɔ́rɔ' m̀ín ká dí i ye, kà sìgi yèn fána, o benna bee ye.

2. Kà bɔ́ i fàso' la à ká dí cógo' m̀ín, kà sègi à ká dí i ye cógo' m̀ín, ò benna bee ye.

Báabu 14 nan

1. p̀ánimaborì' p̀á, m̀ín ye kà siran i ní' p̀á kà i yere p̀íni, à be ben bee ye ye dògotu p̀íni, kà jàmana gberè p̀íni, kà i kàlifa' sìgi yèn, wà jàmana sí te se kà bàn i la kà i gben.

2. Kà kójugu' ke sàriya' ká kán kà i nò' mìnna mìn na, wálìma mìn dúnya' sàriyaba' sòsò, kó i be bòli kà tága i kàlifa jàmana ghere la, ò kó te.

Báabu 15 nan

1. Mògò' kera cógo ó cógo, à ká kán ni jàmana' dɔ jàmanadénnya ye.
2. Mògò si ya jàmanadénnya' te se kà bosi i la kà à sɔrɔ kùn jɔnjɔn te à wà mògò si te se kà mògò si bàli kà bɔ jàmana' dɔ jàmanadénnya' la kà dòn dɔgbere tá la.

Báabu 16 nan

1. Cɛ' ni mùsò' fɛn ó fɛn séra bálíkuya' mà, à be bɛn i ye fúru kɛ, kà kɛ ; lónanya ní dɔ̀gúlénnya te ò la, dínako te ò la. Cɛ ni mùsò bɛɛ ká kán sàriya' la, fúru' sirilì' la, celasígì' kɔnɔ, àni fúrusa' tá fànfɛla' la.
2. Fúru' te sé kà sìri ní à má kɛ ni fúrupɔ̀n' fíla ya jɛn' ye.
3. Dénbaya dénbayaw kenin pɔ̀ɔ̀n kán, ò le ye sigida' ni màrada' jù' ye, wà à ká kán sigida' ni fànga' ye ù lákanda.

Báabu 17 nan

1. Mògò kɛlɛn, wálìma jekúlu', bɛɛ ká kán ni táya' ye, bɛɛ tá ye i tá ye.
2. Mògò dɔ mán kán kà bèn dɔ kán kà à tá bosi à la fàniya' kán.

Báabu 18 nan

Míiriya' mìn ká dí i ye, i hákili' kà fɛn' mìn mìnna, díina' mìn ká dí i ye, benna bɛɛ ye ; ò kɔrɔ' ye kó ni i be à fɛ kà bɔ díina' dɔ la kà dòn dɔgbɛ la, ò be i mà ; kà díina' fàlɛn, ò be i mà ; àyiwa bɛɛ be se kà i ya sɛlì' ni ya díina' kɛ i kɛlɛn, wálìma jàma' la, sùtara la wálìma kɛnɛ' kán, à kera kàlanni' tá sira' ye, wálìma bàto' tá sira', wálìma sɛlì.

Báabu 19 nan

Hákilila' mìn ká dí mògò' mìn ye, ò benna i ye, à fɔlì' kɛnɛ' kán, ò dàgara ye. O kɔrɔ' ye kó mògò si te se kà mògò tɔɔrɔ à hákilila' kánma, mògò se kà mògò' bàli kà kùnnafóniw gánsi yɔrɔ' mìn ká dí i ye, jàmana' mìn ká dí i ye.

Báabu 20 nan

1. Kà pɔ̀ɔ̀n lájɛn pɔ̀ɔ̀nyɛ bolo mà, wálìma kà tɔn' sɛgì, ò dàgara mògò' bɛɛ ye.
2. A te se kà wájibiya mògò si kán, kó i ye kɛ tɔn dɔ tɔnden ye kà à sɔrɔ à mán dí i ye.

Báabu 21 nan

1. A be bɛn bɛɛ ye i sɛn' dòn i fàsò' kópaw pánabòli' la, à kera yɛrɛbakun' ye wálìma i kà i wàsà' dòn mògò ghere la, i yɛrɛ kà mògò' mìn sùgandi i yɛrɛ mà.
2. Kà lɔyɔrɔ' sɔrɔ i fàsò' fòrobabáaraw la, ò be bɛn mògò bɛɛ ye, wà bɛɛ ká kán à la.
3. Jàma' nàniya' le ye màrabólo' ya fànga' jù' ye ; jàma' be ò ɛ lánkenemaya kàlafilì' sɛn' fɛ, ni' ò ye wóte' ye, námara te mìn na. O kàlafilì' ká kán kà kɛ tuma ni tuma, bɛɛ ye wóte cógo kɛlɛn na, gùndo la wálìma cógo la, bɛɛ be i yɛrɛ le nàniya' yira.

Báabu 22 nan

Sigidénnya' húkumu' kɔnɔ, bɛɛ ká kán ni i fàsò' màrabólo' ni dúnya' tɔ demɛ' ye, i ya dúnyalatigɛ' gbɛleyaw la ; bɛɛ ká kán ni nàfasɔrɔ hákeya' ye, àni mògòya' hákeya', àni lɔnko' ni séko' hákeya' mìn be i lánbe' kɔrɔta, kà í ya hádamadenya' sàbati.

Báabu 23 nan

1. Bɛɛ ká kán ni báara' ye, báara' mín kà dí à ye, bèn te ke à kán báara' mín na ; bɛɛ ká kán kà látànga báarasɔ̀rɔ̀baliya' fána mà
2. Mɔ̀gɔ' ni mɔ̀gɔ' mín ya báara' ye kélen ye, òlugu ká kán ni sàra kélen ye, wólomali te mín na.
3. Báarakela' bɛɛ ká kán ni sàra ye, mín be ben à ya báara' kíima' mà, mín be à màko' pà, mín be à tó à ni à ya dénbaya' be bálo ù háke' la, bònɔ́ya' kɔ̀nɔ́ ; kà sínipasigi' fána jàte' mìnà ò la n'á be ben.
4. A be ben bɛɛ ye sendika sìgi, wálíma kà dòn sendika' la, yálasa kà i yere látànga.

Báabu 24 nan

Bɛɛ ká kán ni làganfiya' ni dàamu' ye : ò be à yíra ko dàn ká kán kà ye báara' kùntaga' la, báarakela ká kán kà baara' bila tùma ni tùma.

Báabu 25 nan

1. Bɛɛ ká kán ni pánamaya' dàamu' ye, mín be à tó à ni à ya bálo', ù fɛɛrɔ̀bɔ, ù siyɔ̀rɔ', ù fúrakeli', àni pánamaya' làganfiyalan' be mɔ̀gɔ́ya cogo' mín ; báarakela' ká kán ni màrabólo' ya demɛ' ye ní ya báara' cenna, ní jànkáro' kà lásigi, ní lùjura kà à sɔ̀rɔ, ní à ke firiyatɔ ye, ni kɔ̀rɔ' nàna kà à dese, wálíma gbeleya' fen ó fen kà à sɔ̀rɔ, mín be à ke desebagatɔ ye kà à sɔ̀rɔ à yere nɔ te.
2. Músow ya kɔ̀nɔ́mɔ́ya' ni dénw ya dénmisenya' ká kán ní demɛ màgben kerɛnkerennin ye. A kera fúrukɔ̀nɔ́den ye, wálíma à kera fúrukɔ̀feden ye, dén' bɛɛ ká kán ni tàngali' ye.

Báabu 26 nan

1. Bɛɛ ká kán ni kàlan' ye. Sàra mán kán kà bɔ ò kàlan' nà, i n'áfɔ kàlan' dùmála' fò kà tága sé sépe' mà, wálà bèpes' la. Kà tága sé mà, ò ye wájibi ye. Tekinikikálan' ni báarakalan' ká kán kà ke fɛ lɔ̀kɔ̀nin ye ; sánfekalan' ká kán kà mɔ̀gɔ́ya bɛɛ mà, bɛɛ ká kán kà kánya' la.
2. Kàlan' làpíní' ká kán kà ke kà mɔ̀gɔ' ya hádamadenya' fá, àni mɔ̀gɔ́ya' hákew ni à hɔ̀rɔ́nya' lásàbati. A ká kán kà mɔ̀gɔ́nfaamuya mɔ̀gɔ́nbonya' sàbati mɔ̀gɔw ni mɔ̀gɔ́n cɛ, kà tériya' sàbati jàmanaw síyaw ni díinaw ni mɔ̀gɔ́n cɛ, àni kà dúnya' tɔ̀nba' demɛ pásuma' la dúnya' kɔ̀nɔ́.
3. Dén' ládamu cogo ni à ya kàlan' sífaya' sùgandili' ye fàcɛ ni bámuso' tá lè ye fɔ̀lɔ.

Báabu 27 nan

1. A be ben bɛɛ ye i sèn' dòn, à ká dí i ye cogo' mín na, i ya jàmalájekow ni pánagbew la, kà dàamu' sɔ̀rɔ sékow la, àni kà i niyɔ̀rɔ' ke lɔ̀nkow yíriwali' la, kà ù nàfa' sɔ̀rɔ.
2. Fen ó fen bɔ̀ra lɔ̀nkow ni sékow ni másalaw kɔ̀nɔ́, ní à bɛna ke báasi mɔ̀gɔw mà, à kera ù bólofen cenni ye wálà kùnmasúuli, bɛɛ ká kán ni làtangali ye òlugu mà.

Báabu 28 nan

Dàntigelikan' nɔ̀nɔ́ hákeyaw ni hɔ̀rɔ́nya' sàbatíli' sigida' la, jàmana' kɔ̀nɔ́, àni dúnya' mùmɛ kɔ̀nɔ́, bɛɛ ká kán ní ò ye.

Báabu 29 nan

1. Sigida' ya háke' ye mɔ̀gɔ kélen kélen bɛɛ kùnko ye, k'á lá à kán ní sigida' te, i ya mɔ̀gɔ́ya' te dáfá.
2. Dàn sí te mɔ̀gɔ' ya hákeyaw' ni à ya yeremabíla' la, fò à dɔ be kà i kɔ̀rɔ̀si à kana mɔ̀gɔ ghere tɔ̀pɔ, à ye i jànto mɔ̀gɔ ghere ya hákeyaw la, àni jógopumanya' ni pàli' ni jàma' làganfiya' kánma, bɛɛkanya' kɔ̀nɔ́.
3. O hákeyaw ni n-tá-ye-n-yere-ye' te ben cogo sí la, ní ù be Dúnya' tɔ̀nba' ya sàriyaw sɔ̀sɔ.

Báabu 30 nan

Yɔɔ sɪ te dɔ̀ntigelikan' nɪn kɔ̀nɔ, nɪ fɔ̀nga, wɔ̀lima jɔ̀makúlu, wɔ̀lima mɔ̀ gbansan be sé kà mɪrɪya ghere bɔ̀ ò kɔ̀nɔ kà nà nɪ ków ye
wɔ̀lima wáleyaw ye, minw bena nɪ dɔ̀ntigelikan' nɪn hákew nɪ à hɔ̀ɔnya' bènni' ye.
